

Ild og aske

Dette Selandnytt er hovedsakelig viet vulkanen på Island. Den føyer seg inn i en rekke av begivenheter som har forstyrret hverdagen de siste årene og som har påvirket våre perspektiver. Det er grunn til å spørre; er bankkrisen, vulkanen og andre overraskende hendelser et varsel om en mer ustabil framtid eller er hendelsene bare korrigerende reaksjoner som skal skape en ny balanse?

Vulkanen utfordrer ikke bare våre perspektiver, den utfordrer også jussen. Det er derfor vi har viet dette Selandnytt til vulkanjus.

Redaksjonen:

Stein inge.spurkland@seland-law.no

Fengsel etter å ha kjøpt svart arbeid

En hytteeier inngikk avtale om at en snekker skulle utføre deler av byggearbeid uten å oppgi det til skatte- og avgiftsmyndighetene. Da hytteeieren senere ble kontaktet av fylkesskattekontoret, opplyste han uriktig at han selv hadde stått for innredningsarbeidet. Det unndratte beløp utgjorde kr. 92.785.

Stavanger tingrett dømte hytteeieren i fjor til 60 dagers betinget fengsel, noe som ble opprettholdt i lagmannsretten. Saken ble anket videre til Høyesterett, som i en nylig avsagt dom satte straffen til 21 dager ubetinget fengsel. Etter Høyesteretts syn forutsetter en effektiv bekjempelse av skatte- og avgiftsunddragelser at også en privatperson som inngår avtale om "svart arbeid" med næringsdrivende, som utgangspunkt risikerer en ubetinget reaksjon. Denne dom er den første i sitt slag om straff for den som er mottaker av tjenester/leveranser utført som "svart arbeid" og er part i slik avtale.

einar.beiberg@seland-law.no

Force majeure

Innstilte fly som følge av vulkanutbruddet på Island har aktualisert reglene om force majeure.

Foto: Wikipedia Commons

Forenklet er force majeure (direkte oversatt: stor kraft) en betegnelse på hendelser som anses å ligge utenfor en kontraktsparts kontroll, og som gjelder forhold som det ikke med rimelighet kan kreves at kontraktsparten skulle tatt høyde for ved avtaleinngåelsen, og som det heller ikke kan kreves at kontraktsparten skal overvinne.

Hindringene kan være menneskeskapte (krig, streik, etc.), eller de kan være skapt av naturkatastrofer. Typisk vil vulkanutbrudd kunne være en naturkatastrofe som anses som force majeure.

Ofta vil force majeure være regulert i avtalen partene har inngått. Når det foreligger avtaleregulering av force majeure må retter og plikter fastlegges ut fra en tolkning av avtalen.

Er avtale ikke inngått, eller mangler regulering av forholdet, må de ulovfestede reglene om force majeure anvendes. Vær oppmerksom på at norske regler om dette kan avvike fra andre lands rett. Dersom amerikansk eller engelsk rett gjelder for en avtale, vil den i liten grad kunne suppleres med regler utenfor

avtalen.

Forenklet er hovedregelen etter norsk rett at det lempes på en kontraktsparts plikt til å gjennomføre avtalen når det foreligger force majeure. Dette forutsetter imidlertid at visse vilkår er oppfylt.

For det første må hendelsen anses som en force majeure situasjon. Som nevnt kan vulkanutbrudd være en force majeure situasjon. Dernest må hindringen, som f.eks. vulkanutbruddet medfører, være stort nok. Videre må det være sammenheng mellom hindringen og vulkanutbruddet. At f.eks. en fiskeeksportør ikke fikk transportert fisken sin med fly pga. kansellerte flyavganger som følge av vulkanutbruddet, vil etter mitt syn kunne være en force majeure situasjon. Dette gjelder dog ikke dersom riktig levering kunne ha skjedd med alternativ transport.

Videre er det et krav at kontraktsparten ikke kunne forutse hindringen. Typisk vil jeg anbefale de som inngår avtaler etter vulkanutbruddet, at de tar forbehold om transporthindringer. Dette fordi hindringen nå er kjent.

(Forts. neste side)

Det er også et krav om at kontraktsparten ikke kunne ha overvunnet hindringen. Dette gjelder selv om det blir mer tungvint eller kostbart å gjennomføre avtalen. Hvor ”oftefergensen” går for hvor langt en part må gå i forsøket på å overvinne hindringen, må vurderes konkret.

Det stilles også et krav til varslingen og fremgangsmåten for gjennomføringen av en force majeure situasjon. Gis ikke tilstrekkelig varsel kan vernet som force

majeure gir, falle bort. Videre kan vernet bortfalle dersom det ikke er gjort rimelige tiltak for å forebygge, avverge eller begrense virkningene. Hva som ligger i dette må også vurderes konkret. Generelt vil jeg anbefale at partene har en åpen dialog om hindringen og hvordan de skal løse problemet. Med tanke på bevis vil jeg anbefale at det kan dokumenteres skriftlig hva som er opplyst og avtalt.

Erfaringsmessig vil den mest vanlige og

praktiske løsningen bestå i at avtalen gjennomføres så langt det er mulig ift. avtalens formål, selv om dette medfører utsettelse, noen tilleggsutgifter etc. Hvordan dette kan gjøres, og hvem som må ta på seg ekstraarbeidet og ekstrakostnadene mv., må vurderes konkret.

espen.egseth@seland-law.no

Askefast

Fravær og permitteringer ved vulkanutbrudd og andre naturomstendigheter

Vulkanutbruddet på Island med den etterfølgende flystans aktualiserer en rekke arbeidsrettslige problemstillinger. Denne artikkelen redegjør for arbeidstakers fravær og permitteringer.

Gyldig fravær?

Arbeidstaker har selv ansvaret for å møte på jobb til avtalt tid. Dersom han som følge av uforutsette naturhendelser, så som vulkanutbrudd, blir forhindret må han likevel gjøre det man med rimelighet kan forvente av ham for å komme seg til hjemstedet / arbeidsstedet. Dette betyr at arbeidstaker må benytte alternative reisemåter som buss og tog i stedet for å vente på å kunne fly hjem.

Fravær som skyldes at arbeidstaker ikke har kommet seg hjem, til tross for at han har gjort det som kan kreves, gir rett til ulønnet permisjon i den perioden han faktisk er forhindret fra å komme tilbake på jobb.

I en slik situasjon vil det likevel være gunstig å forsøke å komme frem til en ordning som er akseptabel både for arbeidsgiver og arbeidstaker. En mulighet kan være å utbetale full eller redusert lønn for de aktuelle dagene. Videre kan man inngå avtale om at arbeidstaker tar ut dagene som ferie, avspaserer eller at arbeidstaker får mulighet til å ta igjen den tapte arbeidstid senere.

Fravær som skyldes at arbeidstaker ikke har kommet seg hjem, til tross for at han kunne reise alternativt, er å regne som ulovlig ferie som kan gi grunnlag for oppsigelse eller avskjed.

Dersom arbeidstaker blir forhindret fra å møte på jobb mens han er på tjenestereise, har arbeidstaker krav på lønn, da det er arbeidsgiver som har sendt arbeidstaker av gårde. Fraværsdagene må regnes som

ordinær arbeidstid, slik at arbeidstaker ikke trenger å avvikle ferie, avspasere eller jobbe inn disse dagene.

Permitteringer

Permitteringsinstituttet er ikke regulert i lov eller forskrift, men framforhandlet mellom partene i arbeidslivet. Hovedavtalen mellom LO og NHO har bestemmelser om permittering som har lagt rammene for praksis også utenfor avtalens område.

Arbeidsgiver plikter å forhåndsvarsle arbeidstaker om permitteringen. Ved uforutsette hendelser er fristen normalt to dager. Varselet skal inneholde informasjon om permitterings årsak, varslingsdato, dato for iverksettelse og permitterings lengde, hvem som blir permittert og om det er hel eller delvis permittering. Omfatter permitteringen minst 10 arbeidstakere, må arbeidsgiveren varsle NAV.

Arbeidsgivers lønnsplikt i varslingsperioden og arbeidstakers rett til dagpenger er lovfestet. Arbeidstakere som blir permitterte som følge av naturomstendigheter (unormale klimamessige forhold oppstått uten forutgående varsel) har rett til dagpenger fra NAV dersom:

- arbeidsgiver er uten egen skyld i at det er nødvendig å permittere; og
- arbeidsgiver ikke har mulighet til å tilrettelegge arbeidet slik at permittering kan unngås

Ved slike naturomstendigheter blir arbeidsgiver fritatt fra sin lønnsplikt.

aleksander.ryan@seland-law.no

Årlig gaveoverføring uten arveavgift

– planmessig bruk av ½ G-regelen

Utgangspunktet er at det skal svares arveavgift av arv og gave til nærstående. Det finnes imidlertid svært praktiske unntak fra dette, og med virkning fra 1. januar 2008 er det innført en regel om årlige avgiftsfrie gaver til arvinger på inntil halvparten av folketrygdens grunnbeløp (G).

Regelen gjelder bare gaver som er ytt før givers død, slik at ufullbyrdede gaveløfter og arv ikke omfattes. Avgiftsfritaket gjelder for gaver av en verdi inntil ½ G ved årets inngang, og omfatter både fødselsdagsgaver, julegaver og andre gaver så som dåps-, konfirmasjons- og bryllupsgaver. Beløpsbegrensningen gjelder fra hver enkelt giver, hvilket innebærer at foreldre i 2010 til sammen kan gi hvert barn inntil kr. 72 881 uten at det må betales arveavgift. Fritaket gjelder også ved gaver til f.eks. barnebarn. Gaver i

form av fast eiendom og ikke-børsnoterte aksjer er imidlertid ikke omfattet av avgiftsfritaket.

Selv om reglene ikke gjelder for direkte gaveoverføring av fast eiendom mv., kan likevel det årlige fribeløpet benyttes i tilknytning til overføring av fast eiendom mellom foreldre og barn, hvor hele eller deler av verdien er gjort opp ved selgerkreditt til barna. Foreldrene kan da årlig ettergi deler av lånet tilsvarende fribeløpet. Finansdepartementet har uttalt at en slik fremgangsmåte er akseptabel, forutsatt at låneopptaket knyttet til eiendomservret er reelt. Dersom foreldrene ved låneopptaket påtar seg en plikt til årlig ettergivelse av den etablerte fordringen mot barnet, kan dette føre til at gjelden ikke anses som reell for barnet. Overdragelsen av eiendommen vil i så tilfelle bli avgiftspliktig fullt ut. Selv om foreldrene ikke har forpliktet seg til årlig ettergivelse av gjelden, kan fravær av både renteplikt og avdragsplikt medføre

at lånet ikke anses som reelt for barnet, slik at det kan være grunnlag for å avgiftsberegne eiendomsoverdragelsen. Vi gjør oppmerksom på at fordelene ved et rentefritt lån i seg selv vil regnes som en gave som inngår i beregningen av størrelsen på det årlige fribeløpet.

stian.wessel@seland-law.no

Skattemessige konsekvenser ved ettergivelse av lån

Ettergivelse av lån kan være aktuelt ved f.eks. fordeling av midler gjennom forskudd på arv eller planmessig bruk av ½ G-regelen. (Se artikkelen øverst).

Ettergivelse av lån vil imidlertid ha ulike skattemessige konsekvenser for både giver og mottaker, avhengig av om det er hovedstol eller renter som ettergis, og på hvilket tidspunkt ettergivelse skjer.

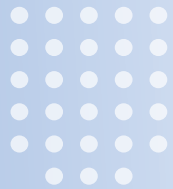
Ettergivelse av hovedstol som gave, er ikke skattepliktig som inntekt for mottaker, men heller ikke fradragsberettiget for giver. Når det gjelder renter, er utgangspunktet at

renteinntekter er skattepliktige og at renteutgifter er fradragsberettigete. For giver innebærer ettergivelse av opptjente renter i gavehensikt ingen endring i skatteplikten, slik at givern i et slikt tilfelle likevel vil være skattepliktig for renteinntektene. Dersom givern derimot ettergir ikke-opptjente rentekrav, påløper det ingen renteinntekter som han kan skatlegges for. For den som får ettergitt renter på lån, vil også de skattemessige konsekvensene avhenge av når ettergivelsen finner sted. Dersom man får ettergitt påløpte og forfalte renter, fører ettergivelsen til at renteutgiftene ikke er fradragsberettigete. Dersom man får ettergitt påløpte renter før de er forfalt til betaling, vil disse rentene være fradragsberettiget til tross for at de ikke

blir betalt. Men dersom renter ettergis før de er påløpt, vil man ikke ha fradragsrett for rentene. Dette korresponderer med at långiver i et slikt tilfelle heller ikke skatlegges for renteinntekter. Ettergivelse av renter som alt er betalt, endrer ikke på fradragsretten.

Før man ettergir hovedstol eller renter på lån som ledd i f.eks. planmessig bruk av ½ G-regelen, bør man derfor vurdere hvorvidt ettergivelsesbeløpet skal reguleres i forhold til de skattemessige konsekvenser ettergivelsen innebærer for partene.

stian.wessel@seland-law.no

Seland

Advokatfirmaet Seland DA ble stiftet 1. september 1993 av en gruppe forretningsadvokater med skattebakgrunn. Firmaet var en fortsettelse av en virksomhet som ble etablert i 1981.

I dag yter vi bistand innenfor hele det forretningsjuridiske området. Hovedsakelig består våre klienter av næringsdrivende foretak – alt fra enkeltpersonforetak til børsnoterte selskaper. Vi har også oppdrag for privatpersoner, ofte med tilknytning til selskaper som også er våre klienter. Vi har en rekke utenlandske klienter og samarbeider med advokatfirmaer i Norden, Europa og USA.

Gjeldsforhandlinger

Kravet om minst 25 % dividende ved tvangsakkord gjelder ikke ved insolvens som skyldes vulkanen

Ved tvangsakkord etter konkursloven må det betales en dividende på minst 25 %. Et unntak fra denne regel står i lovens § 30 fjerde ledd. Bestemmelsen åpner for en lavere dividende når en bedrift er blitt insolvent som følge av "uhell" som ikke kan tilregnes bedriften.

I kommentarer til bestemmelsen refereres til sykdom, brann, forlis og andre ulykker. Vulkanutbruddet på Island må utvilsomt kunne betegnes som et uhell som ingen norsk virksomhet var skyld i eller kunne ha stoppet. Således må unntaksbestemmelsen kunne komme til anvendelse for alle norske bedrifter som er blitt eller kommer til å bli insolvent som en direkte eller indirekte følge av vulkanutbruddet.

Dersom årsaksforholdene er sammensatte, antas at det må kreves at hovedårsaken til insolvensen er følger som kan tilskrives vulkanen. Det kan være et marked som plutselig ble borte, underleverandører som ikke lenger kunne levere, store forsinkelser i leveranser eller stor merkostnader. Videre antas at virksomhetens økonomiske

problemer må ha blitt så omfattende at det er nødvendig å tilby en dividende som er lavere enn 25 %.

Det er ellers ingen grense for hvor lavt man kan gå i forslaget til gjeldsordning. Imidlertid må forslaget få den lovbestemte tilslutning fra 3/4 av kreditorene og av den stemmeberettigede gjeld. Så lenge det kan dokumenteres at forslaget til gjeldsordning er bedre enn det resultat en konkurs vil gi for kreditorene, er det grunn til å regne med at forslaget vil kunne bli vedtatt.

Det antas at skatte- og avgiftsmyndighetene vil være mer villig enn ellers til å akseptere nedbetalingsordninger for sine prioriterte krav i disse tilfellene.

Men; bedrifter som kan påberope seg dette unntaket, må forberede en søknad om tvangsakkord godt. Selv om en åpning av tvangsakkordforhandlinger medfører en automatisk betalingsstans / moratorium, må det bl.a. utarbeides et likviditetsbudsjett for de påfølgende måneder. Det må her fremgå hvordan løpende kostnader i gjeldsforhandlingsperioden skal dekkes.

stein.inge.spurkland@seland-law.no

Bilde: Erling Storvik

Telefon +47 24 13 43 40
Telefaks +47 24 13 43 41

Advokatfirmaet Seland DA
Postboks 1938 Vika
0125 OSLO
Besøksadresse:
Klingenbergt. 7 A

post@seland-law.no
www.seland-law.no

Espen Egseth mobil +47 928 81 550 espen.egseth@seland-law.no
Per Forsberg mobil +47 917 55 179 per.forsberg@seland-law.no
Audun Gjøstein mobil +47 920 13 504 audun.gjostein@seland-law.no
Einar Heiberg mobil +47 932 23 602 einar.heiberg@seland-law.no
Svein Egil Heikvam mobil +47 481 43 766 svein.egil.heikvam@seland-law.no
Terje Hensrud mobil +47 958 82 401 terje.hensrud@seland-law.no
Ingrid Leipsland mobil +47 932 00 815 ingrid.leipsland@seland-law.no
Lone Ramdahl Pettersen mobil +47 951 44 990 lone.ramdahl.pettersen@seland-law.no
Aleksander Ryan mobil +47 913 03 029 aleksander.ryan@seland-law.no
Johan S. Seland mobil +47 976 50 586 johan.seland@seland-law.no
Stein Inge Spurkland mobil +47 901 01 839 stein.inge.spurkland@seland-law.no
Stian Wessel mobil +47 976 55 556 stian.wessel@seland-law.no

www.seland-law.no